

Projecte d'Educació pel Desenvolupament



Treballem el dret a l'alimentació a les aules

Organitza:

Desos

cooperació
i desenvolupament
sostenible

Amb el suport de:



Presentació

Es tracta d'un programa socioeducatiu per treballar amb la comunitat escolar sobre **el dret a l'alimentació** i com aquesta afecta l'entorn, la salut i les condicions de vida de les persones i la comunitat. Partim d'una idea bàsica: totes les persones tenim dret a alimentar-nos, i a fer-ho d'una forma saludable. Alhora, tenim l'obligació de retornar al Medi Ambient allò que ens ha proporcionat, mirant de protegir-lo amb pràctiques mediambiental i socialment sostenibles i responsables.

Per poder alimentar-nos de la millor manera possible, hem de conèixer tots aquells aspectes relacionats amb l'alimentació que incideixen de forma directa o indirecta tant en la nostra salut com en el nostre entorn, des de l'efecte en el nostre medi natural més pròxim fins a l'efecte en les persones que viuen a l'altra punta del món. Coneixent tots aquests aspectes serem capaços de gaudir d'una alimentació més sana i conscients que respectem el nostre entorn natural i ambiental, tant a casa nostra com als països d'arreu del planeta.

Volem contribuir a **promoure la reflexió i sensibilitzar sobre les conseqüències socials i ambientals** que es deriven del nostre model alimentari actual, generador de pobresa i destrucció ambiental. El projecte vol mostrar un model alimentari més saludable, just i sostenible des de la producció fins al consum, que fomenti la cohesió social i territorial amb perspectiva de gènere.

Metodologia de treball

El projecte treballa en el marc de l'Educació Formal, amb **infants i joves de 3 a 16 anys**, però també amb els seus mestres, a través de la formació, la participació activa i l'empoderament.

El projecte vol oferir continguts, materials i activitats a les escoles i/o instituts per treballar sobre el dret a l'alimentació de forma continuada al llarg d'un curs escolar, buscant un impacte real en els alumnes que contribueixi a la reflexió sobre l'origen dels aliments, la dificultat d'obtenir-los en algunes parts del planeta, l'efecte sobre el medi ambient, els hàbits saludables i les alternatives social, ambiental i econòmicament sostenibles.

L'experiència ens permet gaudir d'una àmplia varietat de recursos per treballar a les aules. Volem posar a l'abast de la comunitat educativa el nostre coneixement i material pedagògic per dissenyar de forma conjunta un **pla específic per a cada centre participant**, adaptant el projecte a les línies de treball del centre. A l'inici, posarem en comú interessos, necessitats i possibilitats i es treballarà amb cada escola/institut un conjunt d'activitats a dur a terme dins del pressupost disponible **-gratuit pel centre-**. No volem oferir un programa tancat sinó la possibilitat de pactar amb la comunitat escolar el Pla que millor s'adeqüi a la seva realitat i línia de treball, aportant un **acompanyament constant en el desenvolupament del projecte**.

A qui ens dirigim?

El dret a l'alimentació és un tema que es pot treballar des de moltes perspectives, adaptant els continguts a les diferents edats dels alumnes:

- **Nenes i nens d'Educació Infantil i Primària.** Per provocar un canvi d'actituds i valors en la nostra societat és indispensable iniciar el canvi des de l'edat més tendra, a partir de l'educació dels infants. La infància és l'època propícia per assimilar conceptes i valors que substitueixen els prejudicis i estereotips adquirits amb el pas dels anys.
- **Joves d'Educació Secundària.** Estan en una edat més madura, idònia per aprofundir en les conseqüències del model alimentari actual i contribuir a promoure un canvi de consciències i actituds.
- **Mestres.** Són persones molt properes a aquests infants i joves i, per tant, són els que exerceixen durant molts anys la funció d'educadors. Representen un exemple a seguir. Cal escoltar-los i treballar conjuntament per provocar un canvi positiu que ha de repercutir en les properes generacions.

La nostra experiència

A DESOS Opció Solidària treballem amb la comunitat educativa des del 2009, a través de l'Educació pel Desenvolupament. Al llarg del curs 2014-2015 estem desenvolupant el projecte **Alimentació** amb molt d'èxit en dues escoles d'Infantil i Primària de Sant Boi de Llobregat. A continuació es detallen alguns exemples de l'adaptació del projecte a les necessitats i interessos de cada centre:

- Escola Parellada: 28 mestres i 400 alumnes.
A l'inici del projecte, els mestres ens van transmetre la necessitat de lluitar contra l'abandonament de l'hort escolar a l'estiu. Un dels objectius del projecte ha estat coordinar la comunitat escolar per a convertir l'hort en un projecte comú que compta amb la participació de mestres, alumnes, famílies i Casal d'estiu, així com amb l'acompanyament i l'assessorament del Jordi, el tècnic agrari del projecte.
- Escola Ciutat Cooperativa: 18 mestres i 200 alumnes.
A l'inici de curs i sota demanda de l'escola, vam elaborar de forma conjunta un pla d'activitats específic a desenvolupar durant les Jornades Culturals, centrades en l'alimentació. Vam dissenyar activitats rotatives adaptades a cada cicle i vam cercar experts per a desenvolupar tallers com: el mercat a l'escola, les propietats de la mel o la publicitat al voltant dels productes dolços. Vam cloure les Jornades amb un concurs de cuina amb fruita i verdura ecològica i de temporada, que va comptar amb la participació de tots la comunitat escolar.

Quins són els objectius?

- Contribuir a generar un **canvi d'actituds i valors** relacionats amb el dret a l'alimentació en els infants, joves i mestres que permeti caminar cap a un model alimentari més saludable i socialment més just i sostenible.
- Propiciar la **reflexió i l'esperit crític dels alumnes i mestres** sobre les conseqüències del nostre model alimentari actual i **introduir alternatives** per afavorir un desenvolupament social, ambiental i econòmic més just i sostenible.
- **Oferir eines i recursos als mestres**, empoderant-los per aplicar l'Educació pel Desenvolupament a les aules.

El dret a l'alimentació



Línies de treball al voltant del dret a l'alimentació

L'alimentació és una temàtica molt àmplia que ens permet treballar de forma transversal actituds responsables, hàbits saludables, respecte pel Medi Ambient o desigualtats Nord-Sud, afavorint la reflexió i l'esperit crític amb perspectiva de gènere i visió global. A continuació, es descriuen les línies de treball que giren al voltant del dret a l'alimentació:

Els aliments

- Tipus d'aliments i nutrients
- D'on provenen els aliments?
- Mètodes de cultiu
- L'agricultura ecològica
- L'hort escolar com a eina pedagògica

L'alimentació saludable

- Hàbits d'alimentació saludable i adequada a l'edat
- L'activitat esportiva com a hàbit saludable complementari a l'alimentació
- Com afecten els hàbits en la nostra vida quotidiana?

El negoci de l'alimentació

- El procés en el sector primari: pagesos, intermediaris i finalistes
- Com és la vida al camp, tant al Nord com al Sud?
- Qui guanya diners, qui perd diners?
- Tipologies d'empreses relacionades amb l'alimentació
- El cooperativisme

Com afecta al món el que mengem, a nivell social i ambiental

- Aliments de llarga distància. La petjada ecològica
- Consum de proximitat. El producte Km 0
- Actituds i hàbits responsables: reciclatge, estalvi energètic, consum responsable

La dona: paper clau en el sector alimentari

- El paper de la dona en el sector alimentari arreu del món
- Accés desigual als recursos entre homes i dones

Activitats

Algunes de les activitats i materials que han estat utilitzats al llarg del projecte són:



Quaderns d'activitats per treballar a l'aula (Primària)

Es tracta d'un quadern d'adhesius i un altre d'activitats per treballar sobre la sostenibilitat de la nostra alimentació des de la producció fins al consum, el treball a l'hort i els aliments de temporada.



Maleta pedagògica La Terra dels Nats (Primària)

Es tracta d'una sèrie de tres capítols en DVD que explica a través dels Nats, alguns dels problemes als quals fan front els pagesos dels països del Sud com la dificultat per accedir als recursos naturals o la pèrdua de la biodiversitat. El DVD va acompanyat d'una maleta pedagògica que conté jocs per treballar de forma divertida els continguts dels capítols, alhora que fomentem la reflexió dels infants a l'aula.



Anem a plaça! (Infantil i Primària)

La Mercantil de contes ens apropa als productes del mercat. A través d'un recorregut per les diferents parades del mercat del barri, sorgeixen contes, rodolins, cançons i endevinalles que ens fan descobrir el mercat i el que s'hi ven de forma lúdica.



Espectacle de titelles *Explica'm un món* (Primària)

L'actriu Natàlia Bernat ens explica 5 rondalles tradicionals per conèixer els costums, les tradicions, la forma de pensar i de viure de persones d'altres països. En un espectacle de 45 minuts i amb la participació del públic (màx. 80 infants), entendrem la importància de cooperar per aconseguir un propòsit comú en cinc contes relacionats amb el respecte a la natura, la importància de l'aigua, el conreu de la terra o l'accés als aliments.



L'Aloja, la dona del futur (Infantil i Primària)

Tallers participatius i adaptats per cicles de la mà de l'Aloja, un personatge provinent del futur que actua com a fil conductor del projecte al llarg del curs. A través dels reptes i activitats que ens proposa, prendrem consciència que cal respectar el planeta per tenir un futur millor.

Unidad
Didáctica



Unitat didàctica L'hort escolar ecològic (Primària). Ofereix recursos didàctics innovadors per treballar a l'aula els conceptes de fam i pobresa, els sistemes de producció d'aliments i les conseqüències pel medi ambient, la justícia social i la salut a través de metodologies participatives.



Joc de rol La soja, per saber el que es cou quan algú diners mou (Cicle superior de Primària i 1r i 2n curs de Secundària)

Mitjançant una representació teatral, en la qual els infants es disfressen i interpreten diferents personatges, s'intenta que comencin a comprendre la relació entre el nostre model alimentari actual i les conseqüències que se'n deriven als països del Sud.



Carpeta Deja que cante el gallo (Secundària)

Es tracta d'un cd que conté relats i cançons reivindicatives relacionades amb l'àmbit rural i la pagesia. El disc va acompanyat d'unes fitxes per a entendre i reflexionar sobre la lluita per sobreviure d'algunes de les poblacions rurals més pobres del planeta.

Altres activitats realitzades fins al moment són:

- La Masovera se'n va al mercat: Contarondalles a l'escola (Infantil)
La narradora s'ajuda d'un cabàs ple dels productes que compra la masovera per apropar el mercat als infants a través de contes i cançons.
- Taller: el sucre (Primària i Secundària)
De la mà de la Laura i el Javi aprendrem sobre la producció i la venda del sucre i realitzarem un taller pràctic i participatiu: Com és la publicitat al voltant dels productes dolços? Coneixeu les alternatives saludables al sucre?
- Taller: la mel (Primària i Secundària)
Per què les abelles estan en perill de desaparèixer? Quines són les propietats de la mel? Quina relació té amb les plantes aromàtiques? De la mà de l'Aina i el Salvador descobrirem els secrets que s'amaguen al voltant de la mel, l'olorarem, la tastarem i farem un taller pràctic per esbrinar si coneixem totes les varietats que existeixen.
- Visita a una finca agroecològica (Infantil, Primària i Secundària). Es tracta d'una sortida per entendre com es treballa la terra, quin és l'origen dels productes que mengem i com és la vida pagesa al nostre entorn proper.

Contacta

Responsable del projecte: Andrea Freixas Lausín,
Tècnica de Comunicació i Educació pel Desenvolupament de DESOS

Correu electrònic: comunicacio.desos@pangea.org desos@pangea.org

Telèfon: 699 81 64 19 93 630 51 26